

Årsplan IKOS 2026

Hensikten med instituttets årsplan er å fokusere virksomheten både i ledelsen og faggruppene rundt målrettede tiltak med sikte på å ivareta og styrke kvaliteten innen utdanning, forskning og formidling, og samtidig sikre et godt økonomisk fundament for instituttet på lang sikt. Utgangspunktet er en felles forståelse av hvilke utfordringer instituttet står overfor og hvor mulighetene for utvikling ligger.

Hver høst foretas en gjennomgang hvor ledelsen og faggruppene vurderer resultatene fra sist år, konkretiserer planer for kommende budsjettår og fører planen ett år videre frem i tid. Regulær drift føres ikke opp som tiltak eller satsinger i årsplanen.

Årsplanen består av fellestiltak for IKOS samt tiltaksplaner for hver faggruppe med tilhørende budsjettavsetninger. Samlet vil disse budsjettpostene være innenfor budsjettammene som styret vedtar. Faggruppens endelige tiltaksplaner godkjennes av instituttleder etter bearbeiding av ledelsen i samarbeid med faggruppene.

IKOS i 2025

Instituttets årsplaner siden 2016 har vært rettet mot tiltak for å styrke kvaliteten i alle deler av instituttets virksomhet. Det har vært arbeidet for å forbedre studieløpene ved instituttets studieprogram både på BA- og på MA-nivå, og det har vært nedlagt mye arbeid i å analysere og justere faggruppens og instituttets undervisningstilbud for å oppnå balanse mot undervisningsressurser. Målet til enhver tid er å utnytte ressursene og tilpasse oss de økonomiske rammene for å gi best mulig undervisning, levere best mulig forskning og legge grunnlag for instituttets fremtidige virksomhet. Det har også over mange år vært arbeidet aktivt for å legge til rette for utvikling av prosjekter som kan søke ekstern finansiering av forskning.

Det har i 2025 vært arbeidet med oppstarten av de reviderte studieprogrammene som ble planlagt i 2024. Tiltakene i HF's strategiske utdanningssatsinger har vært implementert på best mulig måte for å styrke kvaliteten i tilbudene, styrke læringsmiljøene og legge til rette for høyere gjennomføring i emner, studieretninger og program. Effekten av disse tiltakene vil det gå noe tid før man kan evaluere, men det er gledelig å se at søkertallene til noen av våre studietilbud økte høsten 2025, og at den samlede studiepoengsproduksjonen fortsetter å stige noe til tross for at tallene ved HF samlet er noe nedadgående. Det har også vært arbeidet for å styrke arbeidslivsrelevansen i studiene i 2025, og fra 2026 etablerer IKOS et felles omfattende karriereseminar for alle våre fag og studenter. Instituttet har brukt læringsassistenter i mange av våre emner i 2025. I 2026 vil vi evaluere og tilpasse bruken av disse best mulig til behov og ressurser. IKOS har startet et heldigitalt emne (KOS1500) tilbudt gjennom Open Campus og etablert de to første EVU-tilbudene i 2025 med gjennomføring vår 2026. Vi skal arbeide videre med utvikling av EVU-tilbud der det er behov og ressurser i 2026.

Samarbeidet med IAKH og IFIKK om studietilbud på BA innen klima, miljø, bærekraft er etablert og har tatt opp de første studenter høst 2025. Søkningen var god om ikke strålende. Det bli interessant å følge utviklingen av programmet videre. Det er i 2025 besluttet at sertifikatet

Environmental Humanities and Sciences (EHS) skal starte opp igjen i januar 2027 hvor 2026 skal benyttes for å justere og tilpasse tilbudet bedre til instituttets tilgjengelige undervisningsressurser. Planen om en master i miljøhumaniora, hvor IAKH tok et hovedansvar, er foreløpig lagt på is av ressursgrunner. IKOS har tatt initiativ til en bred tverrfaglig 40-gruppe om KI i humaniora («Mennesker og maskiner: Humaniora og kunstig intelligens») som også startet opp høsten 2025. Det eneste obligatoriske emnet i emnegruppen leveres av IKOS og går våren 2026. Det blir interessant å følge interessen og utviklingen av dette tilbudet fremover. I tillegg har 40-gruppen i Tverrfaglige islamstudier, et samarbeid med TF, hatt oppstart høsten 2025. Her bidrar IKOS med 1 obligatorisk emne og 2 valgfrie emner.

På forskningssiden er IKOS i den situasjonen at mange av de eksisterende eksterntfinansierte prosjektene, både NFR- og ERC-prosjekter er i en avslutningsfase eller er allerede avsluttet. Det har vært arbeidet for å få frem nye, gode prosjektsøknader, også innen NFRs tematiske utlysninger og flere søknader er under utvikling og sendt inn. I november fikk en av IKOS' forskere tilslag på et Fripro-prosjekt. Vi forventer tilslag på flere prosjekter i 2026. Til denne runden SFF-utlysning, er det sendt inn ett forslag fra IKOS, KNOWIT, med base i kulturhistorie og med deltagelse fra mange enkeltforskere ved IKOS og utenfor. Avgjørelse om søknaden går videre til runde 2 kommer i juni 2026.

Som del av HF's strategiske satsinger innen forskning er IKOS vertskap for den nye videreføringen av en satsing innen miljøhumaniora. Dette nye Oslo senter for miljøhumaniora (OCEH) startet opp i begynnelsen av 2024. Runde to med tildeling av grupper fant sted i 2025, og gruppene er i gang med aktiviteter. Det holdes også mange andre aktiviteter relatert til miljøhumaniora i lab-lokalene i 4. etasje PAM. Lederen av senteret fra start, Helge Jordheim, har startet i ny stilling utenfor IKOS og HF, og Hugo Reinert har overtatt ledelsen av OCEH. Aktivitetsnivået er høyt og ambisjonene oppfylles som planlagt. I tillegg til OCEH, er IKOS-forskere deltagere i flere andre forskningsinitiativer under HF's strategiske satsinger, tydeligst innen satsingene HumAI'n ved IMK og EcoLit ved ILOS.

Det har pågått et arbeid i fakultetsledelsen med å utarbeide ny finansieringsmodell for HF i 2025. Prinsippene for denne vedtas innen utgangen av året, men utslagene for instituttets økonomi fra innslagspunktet januar 2027 og fremover er det foreløpig for tidlig å si noe om. Det vil fortsatt være viktig å opprettholde en høy produksjon av studiepoeng og utnytte ressursene på best mulig måte. Nettobidrag fra eksternt finansierte forskningsprosjekter vil også fortsette å være en viktig inntektskilde. Hvordan denne nye modellen vil påvirke det langsiktige økonomiske handlingsrommet, er foreløpig for tidlig å estimere.

Planer og tiltak for 2026

HF's årsplan har nedfelt tidsavgrensede, konkrete tiltak som skal bidra til å realisere fakultetets strategi frem mot 2030 med fokus på samfunnsrelevans, utdanning, forskning, kunnskap i bruk, personalpolitikk og, til sist, virksomhetsovergrepene tiltak. Disse tiltakene vil i en del tilfeller legge føringer for IKOS' årsplantiltak. Videre har IKOS utviklet spesifikke årsplantiltak for å styrke instituttets utdanning, forskning og formidling, samt ivareta et godt arbeids- og læringsmiljø.

De viktigste ressursene på instituttet er de ansatte, og fokus i 2026 vil legges på videre integrering av nye fast vitenskapelige ansatte, oppfølging av midlertidig vitenskapelig ansatte, og en tettere kobling og samarbeid om administrative og faglige oppgaver. Sentralt i dette arbeidet

vil bedre samarbeid og kommunikasjon mellom ledelse, de faglige og administrasjonen stå. Alle grupper av ansatte vil følges opp jevnlig gjennom medarbeidersamtaler. Det skal også gjennomføres risikoanalyser for beredskap på instituttnivå.

IKOS har siden 2019 drevet langsiktig (først 4-årig og senere 3-årig) undervisnings- og ressursplanlegging gjennom et internt utviklet verktøy basert på Excel. Det er nå igangsatt et prosjekt ved HF hvor et nytt og mer driftssikkert verktøy utvikles fra IKOS-modellen. Dette arbeidet, som IKOS er involvert i, gjennomføres 2025-26 og planen er at et nytt verktøy basert på Workplan kan implementeres i planlegging av undervisningen ved IKOS og to andre institutter som en pilot fra høsten 2026.

Utdanning

Instituttets viktigste årsplantiltak på studiesiden for 2026 vil fremdeles være knyttet til utdanningssatsingene ved HF (2024-2028). Målet med disse er å gjøre studietilbudene mer attraktive for fremtidens studenter, øke gjennomføringen, skape bedre læringsmiljø for studentene og tilpasse studieløpene bedre til etterspørsel fra kandidater og samfunn. Innenfor rammene av utdanningssatsingen, har IKOS arbeidet systematisk med oppdatering og endring i studieporteføljen: Prosjekt Helhet handler om å sikre progresjon gjennom hvert studieprogram og om å variere undervisnings- og vurderingsformer. De reviderte studieprogrammene hadde oppstart høst 2025, og i løpet av 2026 vil vi foreta evalueringer av endringene som er foretatt. Vi vil spesielt rette søkelyset mot vurderingsformer og hvordan disse fungerer i en studiekontekst der kunstig intelligens stiller oss overfor nye utfordringer. Tar de reviderte studieprogrammene tilstrekkelig høyde for kunstig intelligens sitt inntog i høyere utdanning? Hvordan skal vi for eksempel tenke om vurdering når tekster, filmer og podkaster kan lages superraskt av KI? Hvordan sikrer vi at studentene lærer grunnleggende ferdigheter (som lesing, skriving, tolkning og analyse) og ikke tar snarveien om KI? Og, hvordan lærer vi studentene ansvarlig bruk av KI? Spørsmålet om hvordan studenter og ansatte skal bruke eller ikke bruke KI henger også sammen med digital kompetanse som vi vil fortsette å arbeide med i 2026. Samtidig viderefører vi (selvsagt) arbeidet med å sikre gode læringsmiljø.

I 2026 vil IKOS også utvikle sitt EVU-tilbud videre, gjerne i kombinasjon med utarbeidelse av såkalte mikro-emner (2,5 studiepoeng) eller mini-emner (5 studiepoeng). Dette er begge områder som fakultetet, ved studiedekanen, satser på, og som flere miljøer ved IKOS ønsker å bidra til. Kina-studier og kulturhistorie/museologi har oppstart av EVU-emner allerede våren 2026, og Midtøsten-studier og religionsvitenskap har flere ideer til EVU-emner. I utviklingen av EVU/mikro-emner, vil IKOS samarbeide med IAKH og deres Innovasjonsteam. Vi kan blant annet samarbeide om grupper av mikroemner, for eksempel innen Midtøstenstudier.

Evaluering av Prosjekt helhet, eksamen og KI, samt EVU og mikroemner vil være IKOS hovedsatsinger på undervisningssiden i 2026. I tillegg vil vi følge opp initiativer som er planlagt i 2025: Sertifikatet i miljøhumaniora (EHS) forberedes videre for oppstart i ny drakt i 2027. Vi ser hvordan de to nye 40-gruppene i henholdsvis KI og tverrfaglige islamstudier fungerer, og vi gjennomfører det første felles karriereseminar for IKOS i mars 2026. I forbindelse med IKOS' pågående satsning på arbeidslivsrelevans i studiene, planlegger vi å opprette et samfunnspanel bestående av interessenter utenfor akademien.

I tillegg skal vi gjennomgå bruk av læringsassistenter på hele instituttet for en mer helhetlig og ressurseffektiv bruk av disse, og vi skal tematisere forholdet mellom språkopplæring og

områdeemner i våre områdefag. Ledelsen vil diskutere en plan med de faggruppeansvarlige og initiere en bredere diskusjon med de aktuelle fagmiljøene. Vi fortsetter arbeidet med persisk- og tyrkisktilbudet ved IKOS og tar sikte på en utvekslingsavtale med universitetet i Jerevan for våre persiskstudenter innenfor rammene av Erasmus+ Global.

IKOS forholder seg for øvrig til HFs porteføljeprosess slik den kommer fram i HFs årsplan, og sonderer i forbindelse med porteføljearbeidet et mulig utdanningssamarbeid med Institutt for sosiologi og samfunnsgeografi (ISS) og Sosialantropologisk institutt (SAI).

Forskning

På forskningssiden står OCEH sentralt, og vil fortsette å fungere som et miljøhumaniorasenter for hele HF hvor tiltak og aktiviteter retter seg mot alle relevante fagområder ved fakultetet. På prosjektsiden vil IKOS i 2026 se en økning i aktiviteter etter at forskere ved instituttet har fått tilslag på, og opprettet forskerskolen i museologi (NorMus), ett NFR FRIPRO-prosjekt, samt ett mulig ERC Consolidator grant som begge vil starte i løpet av året. Koordinator for NorMus ansettes fra 1. mars, og det vil komme ansettelsesprosesser knyttet til NFR/ERC-prosjekter. Mye ressurser har gått inn i å utvikle SFF-søknader til fristen i november 2025, og dersom den som ble innsendt går videre, vil også andre runde binde opp forskningsteamets ressurser. Instituttet vil fortsette å tilrettelegge for søknader, og forskningsleder holder regelmessige samtaler med enkeltforskere for å holde oversikt over interesser, ambisjoner og aktiviteter. Instituttet ønsker også å initiere mer faglig diskusjon på tvers av faggrupper, uavhengig av prosjektaktivitet. For dette formålet organiserer vi instituttseminar 15. januar, og planlegger å følge opp gjennom året. Gitt fakultetets «stipendiatgrep» for å støtte instituttøkonomien og komme nærmere universitetets måltall for rekrutteringsstillinger, vil det i 2026 kun komme nye PhD-stipendiater der disse er knyttet til prosjekter.

Konkret innen forskning skal IKOS:

1. Bistå og tilrettelegge for at instituttets forskere kan gjennomføre de aktiviteter de planlegger og har forpliktet seg til. Særlig gjelder dette eksternt finansierte prosjekter, som er administrativt krevende.
2. Holde våre forskere orientert om finansieringsmuligheter innenfor NFR, slik som NFRs tematiske utlysninger og HUMEVAL
3. Bistå og tilrettelegge for nye prosjektsøknader til NFR, ERC og andre
4. Følge opp prosjektsøknader som ikke får tilslag, og bistå instituttets forskere i hvordan man gjenbruke eller publisere de tankene, teksten og arbeidet som har gått inn i prosjektutviklingen
5. Fortsette å gjennomføre forskningssamtaler med enkeltforskere for å holde oversikt over aktiviteter, planer og ambisjoner
6. Se på mulighetene for videreføring, videreutvikling og spin-offs fra eksisterende satsninger, søknader og sentere som instituttet allerede er involvert i
7. Avholde instituttseminar og andre aktiviteter som bidrar til å gjøre instituttet til en arena for faglige samtaler uten rent instrumentelle formål.

Innen rekruttering og utdanning av unge forskere skal IKOS:

1. Sørge for at våre nåværende PhD-stipendiater får tilstrekkelig med relevante kurs å velge mellom, enten kursene gis som del av HF-ukene i juni og desember eller lokalt på IKOS
2. Arrangere erfaringsutvekslingsseminar for HFs veiledernetverk om hvordan avhandlingenes teoretiske og metodologiske refleksivitet kan styrkes
3. Videreføre månedlige lunsjmøter for alle PhD-stipendiatene på instituttet, der forskningsrelevante temaer som ikke egner seg for hele kurs, tas opp
4. Initiere karrieresamtaler, forsøksvis som tillegg til 6-mndsamtalet og etter endt disputas
5. Starte opp NFR-finansiert skandinavisk forskerskole i museologi
6. Følge opp postdocenes karriereplaner
7. Integrere postdocene i fagmiljøene ved å søke å plassere dem på kontorer nær relevante kolleger